

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi maatalousyrittäjien lomituspalvelulain ja turkistuottajien lomituspalveluista annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi maatalousyrittäjien lomituspalvelulain ja turkistuottajien lomituspalveluista annetun lain muuttamisesta (HE 112/2015 vp): Asia on saapunut sosiaali- ja terveysvaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty maa- ja metsätalousvaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Lausunto

Asiasta on annettu seuraava lausunto:

- maa- ja metsätalousvaliokunta MmVL 9/2015 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- budjettineuvos Outi Luoma-aho, valtiovarainministeriö
- hallitussihteeri Annika Parsons, sosiaali- ja terveysministeriö
- erityisasiantuntija Taina Väre, Suomen Kuntaliitto
- työmarkkinalakimies Anne Kiiski, KT Kuntatyönantajat
- lakimies Maire Lumiaho, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- toiminnanjohtaja Raimo Kivineva, Maatalouslomittajat ry
- johtaja Antti Huhtamäki, Maatalousyrittäjien eläkelaitos
- varatoiminnanjohtaja Hannu Kärjä, Suomen Turgiseläinten Kasvattajain Liitto ry.

Valiokunta on saanut kirjalliset lausunnot:

- Svenska Lantbruksproducenternas Centriförbund SLC ry
- Jalostusmeijerien Liitto ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi maatalousyrittäjien lomituspalvelulakia ja turkistuottajien lomituspalveluista annettua lakia.

Valiokunnan mietintö StVM 15/2015 vp

Lomituspalveluihin oikeutettujen maatalousyrittäjien joukkoa rajataan, lomituksen saamisen edellytyksiä ja sijaisapuoikeutta rajoitetaan sekä yrittäjän omavastuuta lisätään. Vuosilomalomitus säilyisi maksuttomana ja sitä saisi jatkossakin 26 päivää kalenterivuodessa.

Esityksen tavoitteena on saattaa Suomen lainsäädäntö sopusointuun Euroopan Unionin lainsäädännön kanssa sekä toteuttaa pääministeri Juha Sipilän hallitusohjelmassa asetettu säästövaatimus. Turkistuottajien lomituspalveluihin ehdotetaan samansuuntaisia muutoksia kuin maatalousyrittäjien lomituspalveluihin.

Esitys liittyy valtion vuoden 2016 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki maatalousyrittäjien lomituspalvelulain muuttamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana. Laki turkistuottajien lomituspalveluista annetun lain muuttamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2016.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Yleistä

Hallituksen esityksellä on kaksi päätavoitetta. Maatalousyrittäjien lomituspalvelulakiin ja turkistuottajien lomituspalveluista annettuun lakiin ehdotetaan tehtäväksi sellaiset muutokset, joilla järjestelmät saadaan sopusointuun Euroopan komission antamien maa- ja metsätalousalan ja maaseutualueiden valtiontukea koskevien suuntaviivojen 2014—2020 kanssa. Siltä osin kuin on kyse lomituksen järjestämismallin saattamisesta yhteensopivaksi EU:n valtiontuen suuntaaviivojen kanssa, muutokset on tarkoitus valmistella myöhemmin lomituksen kokonaisuudistuksen yhteydessä.

Esityksellä toteutetaan lisäksi pääministeri Juha Sipilän hallitusohjelman tavoitteita. Hallitusohjelmassa on edellytetty, että lomituspalvelujen kustannuksista säästetään 20 miljoonaa euroa vuonna 2016. Hallitusohjelman on kirjattu myös, että maatalousyrittäjien omavastuun osuutta lisätään ja lomituksen hallintoa tehostetaan.

Valiokunta pitää myönteisenä, että esityksessä ehdotetut säästötoimenpiteet ovat lausunnolla ollut hallituksen esitysluonnosta maltillisimpia, koska hyvin toimivat lomituspalvelut ovat tärkeitä maatalousyrittäjien ja turkistuottajien työhyvinvoinnin, työssä jaksamisen ja työurien pidentämisen sekä työ- ja perhe-elämän yhteensovittamisen kannalta. Säästöt ehdotetaan toteutettaviksi niin, että niistä palvelujen käyttäjille aiheutuva haitta olisi mahdollisimman vähäinen ottaen kuitenkin huomioon päätavoitteiden toteuttamista koskevat vaatimukset.

Maatalousyrittäjän vuosiloman aikainen lomitus säilyy maksuttomana ja sitä saa jatkossakin 26 päivää kalenterivuodessa. Nykyiseen tapaan maatalousyrittäjä tai turkistuottaja voi valita lomituspalvelut paikallisyksikön järjestämänä palveluna tai hänelle korvataan hänen itse järjestämistään lomituksesta aiheutuneet kustannukset.

Valiokunnan mietintö StVM 15/2015 vp

Lomituspalvelu- ja sijaisapuoikeuden rajaaminen

Säästöjen aikaansaamiseksi lomituspalveluihin oikeutettujen maatalousyrittäjien joukkoa rajataan, lomituksen saamisen edellytyksiä ja sijaisapuoikeutta rajoitetaan sekä yrittäjän omavastuuta sijausavun kustannuksista lisätään. Lomituspalvelut kohdennetaan vain kotieläintuotantoa harjoittaville maatalousyrittäjille. Kasvinviljelijöillä ei jatkossa enää ole oikeutta lomituspalveluihin eikä sijaisapuun.

Lomituspalvelujen saannin edellytyksenä olevaa kotieläinyksikköjen vähimmäismäärää ehdotetaan nostettavaksi nykyisestä neljästä kotieläinyksiköstä kuuteen kotieläinyksikköön. Suuremman kotieläinmäärän vaatiminen tarkoittaa, että pienemmät kotieläintilat jäävät kokonaan lomituspalvelujen ulkopuolelle.

Maa- ja metsätalousvaliokunta toteaa lausunnossaan, että sairauden kohdatessa sijaisapu voi olla kasvinviljelijälle erittäin tärkeä yrittäjän terveyden ja tilan toiminnan turvaamisen kannalta. Sosiaali- ja terveysvaliokunta katsoo, että vastaava tilanne voi syntyä myös niillä kotieläintiloilla, jotka nyt rajataan lomituspalveluiden ulkopuolelle. Valiokunta pitää tarpeellisena, että rajausten vaikutuksia maatalousyrittäjien hyvinvointiin ja työssä jaksamiseen seurataan ja mahdollisiin epäkohtiin palataan kokonaisuudistuksen yhteydessä.

Säästöjen kohdentuminen

Hallitusohjelman mukainen 20 milj. euron sopeutus toteutetaan siten, että maatalousyrittäjien lomituspalvelujen kustannuksiin myönnettävään valtionkorvaukseen kohdistuu 19 milj. euron säästöt ja valtion korvaukseen maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomituspalvelujen hallintomenoihin 1 milj. euron säästöt. Lomituspalvelujen kustannussäästöjen arvioidaan toteutuvan maatalouden rakennekehityksen ja siitä aiheutuvan lomituspäivien vähenemisen kautta (15 milj. €) sekä nyt ehdotettujen lomituspalvelulain sekä turkistuottajien lomituksesta annetun lain muuttamisesta (4 milj. €).

Pääosan säästöistä arvioidaan syntyvän lomituspalveluita käyttävien maatalousyrittäjien määrän vähentymisestä. Maatalousyrittäjien määrän arvioidaan vähenevän kotieläintuotannon rakennekehityksen johdosta merkittävästi. Kuluvana vuonna palvelujen piirissä on noin 20 000 yrittäjää. Laskelman mukaan palveluja käyttävien määrä vähenee 10 prosentilla vuonna 2016 ja sen jälkeen 5 prosentilla vuosittain. Vuonna 2019 palvelujen käyttäjiä arvioidaan olevan jo 5 000 nykyistä vähemmän. Valiokunta toteaa, että rakennemuutoksen etenemistä sekä siitä koituvien säästöjen toteutumista esityksessä arvioidulla tavalla on syytä tarkasti seurata.

Ehdotetuilla muutoksilla on tarkoitus keventää paikallishallinnon työtaakkaa muun muassa poistamalla palvelusuunnitelmien tekemisen velvoittavuus. Hallinnollisen työn keventäminen on välttämätöntä hallintoon kohdistuvien säästöjen toteuttamiseksi.

Esityksen mukaan lainmuutokset ja rakennekehitys aiheuttaisivat yhteensä noin 33 henkilötyövuoden vuosittaiset säästön paikallishallinnolle. Yhden henkilötyövuoden säästön arvioidaan olevan 40 000 euroa vuodessa, jolloin muutokset vähentäisivät kustannuksia laskennallisesti noin 1,3 miljoonaa euroa. Hallinto henkilöstön sopeuttamisen arvioidaan toteutuvan viiveellä, koska

Valiokunnan mietintö StVM 15/2015 vp

lainmuutoksista aiheutuu aluksi lisätehtäviä. Valiokunta huomauttaa, että arvioitua säästöä ei tältä osin välttämättä saavuteta kokonaisuudessaan vuonna 2016.

Rakennekehityksen ja nyt ehdotettujen lainmuutosten kautta syntyvät säästöt merkitsevät sitä, että maatalouslomittajien tarve lomituspalvelujen tuottamiseen vähenee noin 500 henkilötyövuodella.

Lomituspalvelun hakeminen

Jatkossa paikallisyksikön järjestämää lomitusta on haettava kirjallisesti. Vuosilomahakemuksessa on myös ilmoitettava aiotut vuosiloman ajankohdat. Maksullista lomittaja-apua haetaan yhtä aikaa vuosilomahakemuksen yhteydessä.

Lähtökohtaisesti lomituksen järjestäminen on sitä taloudellisempaa, mitä aiemmin lomitusaikakohdat ovat järjestäjän tiedossa. Tämä on tärkeää suunniteltaessa paikallisyksikön palveluksessa olevaa lomittajatyövoimamäärää kokonaisuutena samoin kuin myös suunniteltaessa lomittajien työvuorolistoja ja vuosiloma-aikoja. Jotta paikallisyksikkö pystyisi työllistämään lomittajansa tasaisesti, maatalousyrittäjien pitäisi käyttää vuosilomaa tasaisesti pitkin kalenterivuotta. Tämän johdosta esityksessä ehdotetaan, että jo vuosilomahakemuksessa olisi ilmoitettava aiotut vuosiloman ajankohdat kunkin maatalousyrittäjän osalta. Itsejärjestettyä lomitusta ilmoitusvelvollisuus ei koske.

Valiokunta pitää tavoitetta vuosilomien ilmoittamisesta paikallisyksikölle mahdollisimman varhain kustannusten säästön kannalta perusteltuna. Valiokunta katsoo kuitenkin, että käytännön tilanteissa voi olla kohtuutonta, jos loma-aikoja ei voisi myöhemmin muuttaa. Valiokunta katsoo, että on perusteltua säilyttää laissa säännös, joka mahdollistaa hakemuksen täydentämisen tai muuttamisen vielä hakuajan päätyttyä ja ehdottaa jäljempänä lomituspalvelulain 18 §:n muuttamista.

Vuosilomapäivien etukäteen ilmoittamisen on arvioitu tuovan lomituksen kustannuksiin 100 000 euron vuosittaiset säästöt. Korvaavan säästön aikaansaamiseksi valiokunta ehdottaa tuetun maksullisen lomittaja-avun hintaa korotettavaksi 28 §:ssä esityksen 13,50 eurosta 13,75 euroon tunnilta.

Sijaisavun hakeminen

Esityksen mukaan sijaisapua koskeva hakemus on tarkoitettu tehtäväksi kirjallisesti ennen jokaisen sijaisavun alkamista. Tarkoitus on, että kirjallista hakemusta voidaan osittain täydentää suullisesti. Tämä voi olla tarpeen esimerkiksi silloin, kun samalla perusteella myönnettyä sijaisapua on tarpeen jatkaa. Mikäli maatalousyrittäjä on itse estynyt hakemuksen tekemisestä esimerkiksi äkillisessä sairaustapauksessa, sen voi tehdä hänen puolestaan hänen valtuuttamansa muu taho.

Vaatus kirjallisesta hakemuksesta perustuu EU:n valtiontuen suuntaviivoihin. Jos hakemusta ei kirjallisesti tehdä, suuntaviivojen 70 kohdan mukaan tällaista tukea ei voida katsoa sisämarkkinoille soveltuvaksi. Tähän vaatimukseen Suomi ei ole hakenut komissiolta joustoa.

Valiokunnan mietintö StVM 15/2015 vp

Sosiaali- ja terveysvaliokunta katsoo maa- ja metsätalousvaliokunnan tavoin, että säännöstä sovellettaessa kirjallisena hakemuksena voidaan pitää paperisen lomakkeen lisäksi myös tekstiviestiä, sähköpostia tai muuta vastaavaa, todennettavassa ja tallennettavassa muodossa olevaa hakemusta. Vastaava järjestelmä on käytössä poronhoitajien sijaisavun hakemisessa ja järjestelmä on koettu hyvin toimivaksi.

Lomittajien saatavuus

Valiokunta on usein kiinnittänyt huomiota tarpeeseen kehittää lomittajien työsuhteen ehtoja ja työskentelyolosuhteita niin, että alan houkuttelevuus ja lomittajien saatavuus voitaisiin turvata (StVM 7/2007 vp, StVM 45/2009 vp ja StVM 25/2010 vp). Erityisesti lomittajan työn osa-aikaisuutta tulisi pystyä vähentämään. Tilakokoon merkittävä kasvu ei ole vaikuttanut lomittajien työpäivän pituuteen ja työn osa-aikaisuuden vähentymiseen. Tällä hetkellä jo yli puolet lomittajista on osa-aikaisia ja uudistus voi vielä entisestään lisätä osa-aikaisuutta.

Osa-aikainen työ ei houkuttele alalle, koska käytännössä osa-aikainen lomittaja on sidoksissa työhön kokopäiväisesti. Työpäivä on pääsääntöisesti kahdessa eri jaksossa ja matkat työhön voivat olla pitkiä. Osa-aikaisen työn tuntimäärällä lomittajan ansiotaso jää erittäin alhaiseksi. Nämä tekijät vaikeuttavat ammattitaitoisen henkilöstön rekrytoimista alalle ja lisäävät myös lomitusalalla jo toimivien hakeutumista pois alalta. Sosiaali- ja terveysvaliokunta yhtyy maa- ja metsätalousvaliokunnan vaatimukseen, että lomitustajärjestelmää uudistettaessa tulee selvittää mahdollisuudet siirtyä maatalouslomituksessa kokoaikaisiin työsuhteisiin.

Valiokunta painottaa lisäksi, että tilojen koneellistuminen ja automatisointi edellyttäisivät nykyistä enemmän myös panostamista lomittajien ammattitaidon ja osaamisen vahvistamiseen työnohjauksella ja täydennyskoulutuksella.

Lomittajien työturvallisuus

Valiokuntakäsittelyssä on tuotu esiin, että lomittajien työsuojelussa on merkittäviä puutteita. Lomittajan ammatti kuuluu työturvallisuuden kannalta vaarallisimpien ammattien joukkoon. Kuitenkaan lomittajia eivät koske samat työsuojelulainsäädännön säännökset kuin työntekijöitä yleensä. On selvää, että lomittajien työskentelyolosuhteiden tulisi olla työsuojeluvaatimusten edellyttämällä tavalla turvalliset, jotta työtapaturmia ja ammattitauteja voitaisiin välttää.

Maatalouslomituksen järjestämisestä vastuussa olevat paikallisyksiköt ovat vastuussa heidän palveluksessaan olevien lomittajien työsuojelusta. Vastuutahoilla ei kuitenkaan ole mahdollisuuksia vaikuttaa lomittajien työskentelyolosuhteiden turvallisuuteen. Käytännössä työturvallisuudesta tulisi huolehtia tilalla, mutta paikallisyksiköllä ei ole oikeutta tarkastaa työturvallisuutta tilakäyntein. Valiokunta pitää tärkeänä, että työsuojelun valvontaan liittyvät toimivaltakysymykset pikaisesti selvitetään ja lomittajien työturvallisuutta ja sen valvomista koskevat säännökset saatetaan työsuojelulainsäädännön edellyttämälle tasolle. Valiokunta ehdottaa asiasta lausumaa (*Valiokunnan lausumaehdotus*).

Valiokunnan mietintö StVM 15/2015 vp

Muita huomioita

Esityksen valiokuntakäsittelyssä on tullut esiin lomituspalveluihin liittyviä uudistustarpeita, joihin myös maa- ja metsätalousvaliokunnan lausunnossa on kiinnitetty huomiota. Esityksen mukaan itsejärjestetyssä lomituksessa lomittajana ei voi toimia perheenjäsen, edes silloin, jos hänet on merkitty ennakkoperintärekisteriin. Paikallisyksikön järjestämässä lomituksessa ei ole kuitenkaan vastaavaa rajoitusta eli paikallisyksikkö voi lähettää heidän palkkalistoillaan olevan lomittajan perheenjäsenen tilalle. Sosiaali- ja terveysvaliokunta toteaa, että perheenjäsentä koskeva rajoitus tulee suoraan EU:n valtiontuen suuntaviivojen vaatimuksista eikä tästä syystä esitä rajoituksen poistamista.

Esitykseen sisältyy säännösehdotus, jonka mukaan maatalousyrittäjältä peritään paikallisyksikön järjestämästä varallaolosta maksua 5 euroa tunnilta. Varallaolosta ei ole säännöksiä nykyisessä laissa. Varallaoloa on kuitenkin käytännössä järjestetty, mutta käytännöt ovat vaihdelleet. Varallaoloa on saatettu antaa vuosilomaan kuuluvana ilman maksua ja sijaisapuun kuuluvana sijaisapumaksua vastaan. Toisinaan varallaolosta on peritty tuetun tai täysin maksullisen lomittajavun maksua vastaava maksu. Käytäntöjen yhdenmukaistamiseksi ja maatalousyrittäjien yhdenmukaisen kohtelun turvaamiseksi lomituspäätöslakiin on katsottu tarpeelliseksi lisätä säännökset automaation valvontaan annettavasta varallaolosta ja siitä perittävästä maksusta.

Esityksen perustelujen mukaan ehdotettu maksu vastaa suunnilleen sitä lisäkustannusta, joka paikallisyksikölle aiheutuu lomittajalle maksettavasta varallaolokorvauksesta. Maa- ja metsätalousvaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että maksu kohtelee eri tavoin maatalousyrittäjiä, koska ne, joilla on varallaoloa edellyttävää tuotantoa, joutuvat maksamaan vuosilomansa aikaisesta lomituksesta. Sosiaali- ja terveysvaliokunta viittaa esityksen taustalla oleviin perusteluihin ja toteaa, että varallaolon maksullisuuden muuttaminen lisäisi lomituksen kustannuksia eikä muutos toteutaisi esityksen säästötavoitteita. Valiokunta pitää tarpeellisena, että varallaolon maksullisuuden vaikutuksia lomituksen käyttöön ja käytänteisiin seurataan ja asiaa tarkastellaan lomituksen kokonaisuudistuksen yhteydessä. Valiokunta ehdottaa asiasta lausumaa (*Valiokunnan lausumaehdotus*).

Maa- ja metsätalousvaliokunta on tuonut lausunnossaan esiin myös tarpeen nostaa tuetun maksullisen lomituksen tuntimäärää nykyisestä 120 tunnista 200 tuntiin vuodessa. Valiokunta viittaa siihen, että tuntimäärän noston kustannuksissa on otettava huomioon, että nykyiselläänkin maatalousyrittäjistä ainoastaan osa käyttää lain mahdollistaman tuetun maksullisen lomituksen tuntimäärän kokonaan (keskimääräinen käyttö 61 tuntia/vuosi/käyttäjä) ja että maatalousyrittäjien määrä vielä merkittävästi vähenee. Sosiaali- ja terveysvaliokunta katsoo, että tuetun maksullisen lomituksen enimmäistuntimäärän riittävyyttä ja rajauksen vaikutuksia maatalousyrittäjien jaksamiseen on tarpeen seurata ja tuntimäärän muutostarpeita tarkastella kokonaisuudistuksen yhteydessä. Valiokunta ehdottaa asiasta lausumaa (*Valiokunnan lausumaehdotus*).

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. lakiehdotus

8 §. Vuosiloma- ja sijaisapupäivän kesto. Valiokunta ehdottaa pykälän 3 momenttiin lisättäväksi säännöksen siitä, että paikallisyksikön järjestämässä lomituksessa on mahdollisuus pidentää lomituspäivän kesto eläinsuojelullisesta tai lomittajan työstä suoriutumiseen liittyvästä syystä. Käytännössä vuosiloma- tai sijaisapulomituksen aikana voi tulla esiin ennalta arvaamattomia tehtäviä tai olosuhteita, jotka on hoidettava, vaikka ennalta määrätty tai tarkistettu lomituspäivän kesto ylittyisi. Myös paikallisyksikön lomittajan henkilökohtaiset ominaisuudet voivat osaltaan aiheuttaa tarvetta lomituspäivän keston ylittämiseen. Jos pidentämistilanteessa kyse on sijaisapulomituksesta, ennalta määrätyn lomituspäivän keston ylittäviltä lomitustunneilta perittäisiin samansuuruinen sijaisapumaksu kuin pidentämistä edeltäviltä lomitustunneilta.

18 §. Paikallisyksikön järjestämien lomituspalvelujen hakeminen. Valiokunta ehdottaa, että pykälän 2 momentissa säilytetään nykyisessä laissa oleva säännös, jonka mukaan maatalousyrittäjällä on oikeus täydentää tai muuttaa hakemustaan määräajan päätyttyäkin.

28 §. Maksullisesta lomittaja-avusta perittävät maksut. Valiokunta ehdottaa pykälän 1 momenttia muutettavaksi niin, että maatalousyrittäjältä peritään 16 b §:n 1 momentissa ja 24 §:n 2 momentissa tarkoitettua maksullisesta lomittaja-avusta 13,75 euroa tunnilta.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 112/2015 vp sisältyvän 2. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 112/2015 vp sisältyvän 1. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Eduskunta hyväksyy kolme lausumaa. (Valiokunnan lausumaehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

maatalousyrittäjien lomituspalvelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan maatalousyrittäjien lomituspalvelulain (1231/1996) 7 e, 7 g, 7 h, 8 a ja 16 §, sellaisina kuin ne ovat 7 e § laeissa 1135/2001, 1161/2010 ja 710/2012, 7 g § laissa 458/2004, 7 h § laissa 1135/2001 sekä 8 a ja 16 § laissa 1161/2010,

muutetaan 1—5, 7, 7 a—7 d, 7 f, 8, 9, 14, 16 a, 16 b, 18, 24—27, 27 a, 27 b, 28—30, 30 a, 35, 40 a, 45 ja 47 a §, sellaisina kuin niistä ovat 1 § osaksi laissa 1135/2001, 2—4, 7 b, 7 c, 8, 16 a, 28—30, 40 a ja 47 a § laissa 1161/2010, 5 § laeissa 1135/2001 ja 458/2004, 7, 7 a, 7 d, 25, 27 b ja 30 a § laissa 1135/2001, 7 f § laeissa 1135/2001, 1100/2007 ja 1455/2007, 9 § osaksi laissa 1289/2006, 14 ja 24 § osaksi laissa 1161/2010, 16 b § laeissa 1161/2010 ja 710/2012, 26 § osaksi laissa 629/2003, 27 § laissa 710/2012, 27 a § laeissa 1135/2001 ja 1289/2006, 35 § osaksi laeissa 1263/2009, 1161/2010 ja 710/2012 sekä 45 § laissa 1289/2006, sekä

lisätään lakiin uusi 7 i, 8 b, 8 c, 11 a, 23 a, 26 a, 28 a, 44 b, 45 a, 45 b ja 47 b § seuraavasti:

1 §

Lain tarkoitus

Maatalousyrittäjän lomituspalvelujen tarkoituksena on tukea maatalousyrittäjän sosiaaliturvan toteutumista, työssä jaksamista ja työurien pidentymistä.

Maatalousyrittäjän lomituspalveluja ovat vuosilomalomitus, sijaisapu ja maksullinen lomittaja-apu.

Maatalousyrittäjälle järjestetään lomituspalveluja hänen valintansa mukaan:

- 1) osoittamalla hänelle maatalouslomittaja;
- 2) korvaamalla maatalousyrittäjän itse hankkimista lomituspalveluista aiheutuneita kustannuksia palvelujen tuottajalle.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *kotieläimillä* nautaeläimiä, hevosia, sikoja, vuohia, lampaita, siipikarjaan kuuluvia eläimiä ja turkiseläimiä, joiden tuotantoa verotetaan maatilatalouden tuloverolain (543/1967) mukaan;

Valiokunnan mietintö StVM 15/2015 vp

2) *maatalousyrityksellä* kotieläintuotantoa, jota harjoitetaan itsenäisenä taloudellisena yksikönä.

3 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan maatalousyrittäjään:

1) joka on ollut velvollinen ottamaan maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 10 §:ssä tarkoitetun vakuutuksen ja jolla on voimassa sanottu vakuutus maatalousyrityksestä;

2) jonka maatalousyrityksen kotieläintuotanto käsittää lomituspalvelujen käyttämisaikojen vähintään kuusi kotieläinyksikköä;

3) joka ei saa työntekijän eläkelain (395/2006) 3 §:ssä mainitun lain mukaista toistaiseksi myönnettyä täyttä työkyvyttömyyseläkettä tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen suuruista kuntoutustukea tai työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (873/2015) mukaista tapaturmaeläkettä, joka on myönnetty vähintään 60 prosentin työkyvyn alentuman perusteella, tai sitä vastaavaa liikennevakuutuslain (279/1959) mukaista korvausta;

4) jonka maatalousyritys on tiettyjen maa- ja metsätalousalan ja maaseutualueiden tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annetussa komission asetuksessa (EU) N:o 702/2014, jäljempänä *maatalousalanryhmäpoikkeusasetus*, tarkoitettu pk-yritys;

5) jonka maatalousyritys ei ole maatalousalan ryhmäpoikkeusasetuksessa tarkoitettu vaikeuksissa oleva yritys; ja

6) jonka maatalousyritykselle ei ole annettu perintämääräystä tuen sääntöjenvastaisuutta ja sisämarkkinoille soveltumattomuutta koskevan komission päätöksen perusteella tai jos perintämääräys on annettu, siinä tarkoitettu saatava on maksettu.

Sen estämättä, mitä 1 momentin 1 kohdassa säädetään, lakia sovelletaan myös maatalousyrittäjään, joka on maatalousyrittäjän eläkelain 3 §:n 1 kohdassa tarkoitettu henkilö ja täyttää muutoin kuin ikänsä puolesta 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun vakuutuksen saamisen edellytykset.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu kotieläinyksikkö määräytyy eläinlajikohtaisesti kotieläinten hoidosta aiheutuvan työmäärän perusteella. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset kotieläinyksikön määräytymisestä.

4 §

Oikeus vuosilomaan

Vuosilomaan on oikeutettu päätoiminen maatalousyrittäjä. Päätoimisena maatalousyrittäjänä pidetään maatalousyrittäjää, jonka työpanos lomitusaikana ja sitä edeltäneen kuuden kuukauden aikana on kohdistunut maatalouden harjoittamiseen vähintään samassa määrin kuin maatalousyrityksen ulkopuolella tapahtuvaan työskentelyyn. Maatalousyrittäjää ei kuitenkaan pidetä päätoimisena, jos hänelle maksetaan lomitusaikana työttömyysturvalaissa (1290/2002) tarkoitettua työttömyysetuutta tai jos hänelle ei makseta etuutta sen vuoksi, että meneillään on työttömyysturvalain 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettu korvaukseton määräaika. Päätoimisuuden määrittelyä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Valiokunnan mietintö StVM 15/2015 vp

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, maatalousyrittäjällä ei ole oikeutta vuosilomaan sen kalenterivuoden aikana, jonka kuluessa hänen velvollisuutensa ottaa 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu vakuutus alkaa, lukuun ottamatta sitä vuosilomaoikeutta, jota saman maatalousyrittäjän maatalousyrittäjät eivät ole käyttäneet kyseisen kalenterivuoden aikana.

5 §

Oikeus sijaisapuun

Sijaisapuun on oikeutettu maatalousyrittäjä, joka sijaisavun tarpeen alkaessa on merkittäväällä työpanoksellaan huolehtinut ja vastannut maatalousyrittäjän päivittäin välttämättömistä kotieläinten hoitotoista ja jolla ei 7 tai 7 a—7 f §:ssä tarkoitettujen tilapäisten syiden vuoksi ole mahdollisuutta huolehtia 8 §:ssä tarkoitettua tehtäväosuudestaan ilman sijaisapua. Sijaisavun tarvetta arvioitaessa otetaan huomioon maatalousyrittäjän olosuhteet kokonaisuudessaan sekä mahdollisuudet huolehtia edellä mainituista tehtävistä yrityksen sisäisin järjestelyin.

2 luku

Oikeus lomituspalveluihin

7 §

Sijaisapu työkyvyttömyyden perusteella

Sijaisapuun oikeutetulla maatalousyrittäjällä on oikeus saada sijaisapua sairaudesta tai tapaturmasta aiheutuneen työkyvyttömyyden perusteella kalenterivuoden aikana enintään 20 päivän ajaksi. Työkyvyttömyys on osoitettava lääkärin, sairaanhoitajan tai terveydenhoitajan todistuksella siltä osin kuin sijaisapupäivien määrä kalenterivuodessa ylittää seitsemän päivää.

Lisäksi sijaisapuun oikeutetulla maatalousyrittäjällä on oikeus saada sijaisapua siksi ajaksi:

1) jolta hänelle myönnetään sairausvakuutuslain mukaisen omavastuun korvaamisesta maatalousyrittäjille annetussa laissa (118/1991) tarkoitettua päivärahaa;

2) jolta hänelle myönnetään sairausvakuutuslaissa (1224/2004) tarkoitettua sairauspäivärahaa, ei kuitenkaan osasairauspäivärahaa;

3) jolta hänelle myönnetään työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaista täysimääräistä päivärahaa taikka sitä vastaavaa liikennevakuutuslain mukaista korvausta, kuitenkin enintään vuoden ajalta liikennevahingosta;

4) jona hänen työntekijän eläkelain 3 §:ssä mainitun lain mukainen työkyvyttömyyseläkettä koskeva hakemuksensa on vireillä, jos hakemus on tehty 2 tai 3 kohdassa tarkoitettuna aikana.

Edellä 2 momentin 4 kohdassa tarkoitettua tapauksessa maatalousyrittäjän oikeus sijaisapuun päättyy, kun hän on saanut tiedon työkyvyttömyyseläkettä koskevasta päätöksestä.

Sen estämättä, mitä 3 momentissa säädetään, maatalousyrittäjän oikeus sijaisapuun jatkuu, jos työkyvyttömyyseläkettä koskevan hakemuksen vireilläolo päättyy kuntoutustuen myöntämiseen. Edellytyksenä on, että maatalousyrittäjän arvioidaan todennäköisesti kykenevän myöhemmin jatkamaan työskentelyään niissä tehtävissä, joita varten sijaisapua on viimeksi annettu. Maatalousyrittäjien eläkelaitos antaa 10 §:ssä tarkoitettulle paikallisyksikölle sijaisavun antamista

Valiokunnan mietintö StVM 15/2015 vp

koskevan päätöksen tekoa varten lausunnon siitä, onko todennäköistä, että maatalousyrittäjä kykenee myöhemmin jatkamaan työskentelyään edellä tarkoitetuin tavoin. Lausunto sitoo paikallisyksikköä sen päättäessä maatalousyrittäjän oikeudesta sijaisapuun. Oikeus sijaisapuun kuntoutustuen perusteella voi jatkua niin kauan kuin kuntoutustukea myönnetään, kuitenkin enintään kolme vuotta eläketapahtumasta. Tämän jälkeen maatalousyrittäjä ei voi saada sijaisapua kuntoutustuen perusteella kahteen vuoteen. Kuntoutustuen jatkuessa maatalousyrittäjällä ei ole oikeutta saada sijaisapua 1 tai 2 momentin perusteella.

Maatalousyrittäjällä on 4 momentin mukainen oikeus sijaisapuun myös, jos maatalousyrittäjä on hakenut muutosta 3 momentissa tarkoitettuun päätökseen, jolla hänelle ei ole myönnetty työkyvyttömyyseläkettä tai kuntoutustukea, edellyttäen, että muutoksenhaun johdosta kuntoutustuki myönnetään. Sijaisapuoikeus on aikaisintaan siitä lähtien, kun maatalousyrittäjä saa tiedon kuntoutustuen myöntämisestä koskevasta päätöksestä.

Edellä 4 ja 5 momentissa tarkoitettussa tapauksessa oikeus sijaisapuun on myös maatalousyrittäjällä, joka ei täytä 3 §:n 1 momentin 1 tai 3 kohdassa säädettyjä edellytyksiä.

Maatalousyrittäjien eläkelaitos voi salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä toimittaa työkyvyttömyyseläkettä koskevan päätöksen tiedoksi 10 §:ssä tarkoitettulle paikallisyksikölle silloin, kun ilmenee, että maatalousyrittäjä on työkyvyttömyytensä perusteella saanut sijaisapua.

7 a §

Sijaisapu kuntoutusta sekä työkykyä ylläpitävää toimintaa varten

Sijaisapuun oikeutetulla maatalousyrittäjällä on oikeus saada sijaisapua:

1) lääkinnällisen kuntoutuksensa vuoksi enintään siksi ajaksi, jonka lääkärin määräykseen tai lakiin perustuva kuntoutus kestää;

2) osallistuakseen työterveyshuollon suunnittelemaan työterveyshuoltolain (1383/2001) ja hyvän työterveyshuoltokäytännön mukaiseen työkykyä ylläpitävään toimintaan enintään ohjatun toiminnan ajaksi.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, maatalousyrittäjän oikeus sijaisapuun määräytyy 7 §:n mukaan sinä aikana, jolloin hän on työkyvytön.

7 b §

Sijaisapu sairaan lapsen hoitoa varten

Sijaisapuun oikeutetulla maatalousyrittäjällä on oikeus saada sijaisapua:

1) taloudessaan vakituisesti asuvan alle 10-vuotiaan äkillisesti sairastuneen lapsen hoitamiseksi tai hoidon järjestämiseksi enintään seitsemäksi päiväksi sairausjaksoa kohden;

2) sairaan tai vammaisen lapsen hoitoon tai kuntoutukseen osallistumista varten enintään siksi ajaksi, jolta hänelle maksetaan sairausvakuutuslaissa tarkoitettua erityishoitorahaa.

Oikeus sijaisapuun 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettulla perusteella on myös sijaisapuun oikeutettuna maatalousyrittäjänä toimivalla lapsen vanhemmalla, joka ei asu lapsen kanssa samassa taloudessa. Sijaisapua järjestetään 1 momentin 1 kohdan perusteella vain yhdelle sijaisapuun oikeutetulle kerrallaan.

Valiokunnan mietintö StVM 15/2015 vp

7 c §

Sijaisapu raskautta, synnytystä sekä lapsen ja adoptiolapsen hoitoa varten

Sijaisapuun oikeutetulla maatalousyrittäjällä on oikeus saada sijaisapua:

- 1) raskautta, synnytystä ja lapsen hoitoa varten enintään siksi ajaksi, jolta hänelle maksetaan sairausvakuutuslaissa tarkoitettua erityisäitiys-, äitiys-, isyys- tai vanhempainrahaa;
- 2) adoptiolapsen hoitoa varten enintään siksi ajaksi, jolta hänelle maksetaan sairausvakuutuslaissa tarkoitettua adoptiovanhemman vanhempain- tai isyysrahaa.

7 d §

Sijaisapu alle kolmevuotiaan lapsen hoitoa varten

Vuosilomaan ja sijaisapuun oikeutetulla maatalousyrittäjällä on oikeus saada sijaisapua alle kolmevuotiaan lapsensa kotona tapahtuvaa hoitamista varten sairausvakuutuslain mukaisen vanhempainrahakauden päätyttyä enintään 100 päivää vuodessa lasta ja hänen molempia vanhempiaan kohden. Edellytyksenä on, että lapsesta maksetaan lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (1128/1996) mukaista lasten kotihoidon tukea. Sijaisavun enimmäismäärä voidaan jakaa vanhempien kesken heidän haluamallaan tavalla.

7 f §

Sijaisapu muilla perusteilla

Sijaisapuun oikeutetulla maatalousyrittäjällä on oikeus saada sijaisapua:

- 1) varusmiespalveluksen tai siviilipalveluksen suorittamista varten enintään asevelvollisuuslaissa (1438/2007) tai siviilipalveluslaissa (1446/2007) säädetyksi ajaksi;
- 2) kertausharjoituksen tai täydennyspalveluksen suorittamista varten enintään palveluksen osoitetun keston ajaksi;
- 3) lähiomaisensa kuoleman sekä lähiomaisensa hautajaisten vuoksi yhden päivän ajaksi.

7 i §

Sijaisapu yritystoiminnan järjestelyjä varten

Sen estämättä, mitä 3 §:n 1 momentin 1 ja 3 kohdassa ja 5 §:ssä säädetään, maatalousyrittäjällä on oikeus sijaisapuun maatalousyrittäjän kotieläintuotannon jatkamisen tai siitä luopumisen vaatimia järjestelyjä varten, jos maatalousyrittäjällä on ollut oikeus sijaisapuun työkyvyttömyyden perusteella ja hänelle on tämän jälkeen myönnetty työkyvyttömyyseläke toistaiseksi tai vanhuuseläke työntekijän eläkelain 3 §:ssä mainitun lain mukaan tai hänen oikeutensa sijaisapuun on päättynyt 7 §:n 4 momentissa tarkoitettun lausunnon johdosta.

Sijaisapuun oikeutetun maatalousyrittäjän kuolinpesällä on oikeus sijaisapuun maatalousyrittäjän kotieläintuotannon jatkamisen tai siitä luopumisen vaatimia järjestelyjä varten. Edellytyksenä on, että maatalousyritys täyttää 3 §:n 1 momentin 2 ja 4—6 kohdassa säädetyt vaatimukset.

Valiokunnan mietintö StVM 15/2015 vp

Sijaisapua järjestetään työkyvyttömyyseläkettä tai vanhuuseläkettä koskevan päätöksen tiedoksisaantipäivää, lausunnon antamispäivää tai kuolinpäivää seuraavien kuuden kuukauden aikana enintään 60 päivän ajaksi.

8 §

Vuosiloma- ja sijaisapulomituksen kesto

Maatalousyrityksen kokonaistyöaika määräytyy sen mukaan, kuinka pitkä aika maatalousyrittäjältä ja muilta yrityksessä työskenteleviltä keskimäärin päivittäin kuluu maatalousyrityksen päivittäin välttämättömien kotieläinten hoitotöiden tekemiseen. Hoitotöihin ei lueta niitä töitä, jotka vastaavat 8 c §:ssä tarkoitettuja valvontakäyntejä tai varallaoloa. Kokonaistyöaikaa arvioitaessa otetaan huomioon maatalousyrityksen kotieläinten määrä ja laatu sekä tuotantomenetelmät ja -olosuhteet.

Maatalousyrittäjän tehtäväosuus määräytyy sen mukaan, kuinka kauan maatalousyrittäjältä keskimäärin päivittäin kuluu 1 momentissa tarkoitettujen hoitotöiden tekemiseen. Tehtäväosuus määräytyy prosentteina 1 momentissa tarkoitettua kokonaistyöajasta. Paikallisyksikön on määrittävä tehtäväosuus maatalousyrittäjän ilmoituksen mukaisesti, jolleivät ilmoituksessa esitetyt tiedot ole ilmeisessä ristiriidassa tosiasiallisten olosuhteiden kanssa. Sen jälkeen, kun tehtäväosuus on määritetty, sitä voidaan maatalousyrittäjän uuden ilmoituksen perusteella muuttaa kalenterivuoden aikana vain erittäin painavasta syystä.

Lomituspäivän kesto vuosiloma- ja sijaisapulomituksessa määräytyy lomitustunteina siten, että se on lomitettavan maatalousyrittäjän tehtäväosuutta vastaava tuntimäärä maatalousyrityksen kokonaistyöajasta. Lomituspäivän kestoa voidaan tarkistaa, jos se on perusteltua maatalousyrityksen kotieläinten määrässä tai laadussa taikka tuotantomenetelmissä ja -olosuhteissa tapahtuneiden muutosten johdosta. Lomituspäivän kestoa voidaan pidentää paikallisyksikön järjestämän vuosiloma- tai sijaisapulomituksen aikana, jos pidentäminen on perusteltua eläinsuojelullisesta tai lomittajan työstä suoriutumiseen liittyvästä syystä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä maatalousyrityksen kokonaistyöajan määräytymisestä sekä maatalousyrittäjän tehtäväosuuden ja lomituspäivän keston määräytymisestä ja tarkistamisesta.

8 b §

Lomituspalvelutehtävät

Vuosiloma- ja sijaisapulomituksella huolehditaan maatalousyrityksen päivittäin välttämättömistä kotieläinten hoitotöistä siltä osin kuin ne kuuluvat vuosilomalla olevan tai sijaisapua saavan maatalousyrittäjän tehtäväosuuteen. Maksullisella lomittaja-avulla ja 24 §:n 2 momentissa tarkoitettulla lomittaja-avulla voidaan huolehtia käytettävissä olevan tuntimäärän rajoissa niistä maatalousyrityksen kotieläinten hoitotöistä, jotka lomitusajankohtana kuuluvat lomittaja-apua käyttävän maatalousyrittäjän tehtäviin.

Valiokunnan mietintö StVM 15/2015 vp

8 c §

Valvontakäynnit ja varallaolo

Sen lisäksi, mitä 8 b §:ssä säädetään, paikallisyksikön järjestämässä vuosilomalomituksessa ja sijaisavussa paikallisyksikkö voi järjestää valvontakäyntejä tai niiden sijaan kotieläintuotantoon kuuluvan automaation valvonnan edellyttämää varallaoloa.

Valvontakäyntejä tai varallaoloa voidaan järjestää vain, jos se on välttämätöntä maatalousyrityksen kotieläinten hoidon turvaamiseksi ja jos niitä vastaavat tehtävät kuuluvat lomitettavan maatalousyrittäjän tehtäviin.

9 §

Yleinen johto, ohjaus ja valvonta sekä toimeenpano

Lomitustoiminnan yleinen johto, ohjaus ja valvonta kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriölle. Lomitustoiminnan toimeenpanosta vastaa maatalousyrittäjän eläkelaiassa tarkoitettu Maatalousyrittäjien eläkelaitos, jäljempänä *eläkelaitos*.

11 a §

Ehdollinen päätös oikeudesta lomituspalveluihin

Henkilöllä on oikeus saada ehdollinen päätös lomituspalveluista, jos hän täyttää hakemansa lomituspalvelun edellytykset muutoin, mutta hän ei ole vielä saanut päätöstä vireillä olevaan hakemukseensa, joka koskee 3 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaista vakuutusta. Maatalousyrittäjällä on oikeus saada ehdollinen päätös sijaisavusta, jos hän täyttää sijaisavun saamisen edellytykset muutoin, mutta ei ole vielä saanut päätöstä vireillä olevaan hakemukseensa, joka koskee 7 §:n 2 momentissa 7 b §:n 1 momentin 2 kohdassa, 7 c tai 7 d §:ssä tarkoitettua etuutta. Paikallisyksikön on järjestettävä sijaisapua ehdollisen päätöksen perusteella.

Ehdollinen päätös sitoo paikallisyksikköä, jos päätöksen saaja on antanut oikeat tiedot ja jos hän toimittaa paikallisyksikölle etuuden myöntämistä tarkoittavan päätöksen paikallisyksikön asettamassa määräajassa.

Ehdollinen päätös raukeaa, jos päätöksen saaja ei ole toiminut 2 momentissa tarkoitettulla tavalla.

Ehdolliseen päätökseen ei saa hakea muutosta.

14 §

Paikallisyksikön velvollisuus järjestää lomituspalveluja

Paikallisyksikön on järjestettävä lomituspalvelut tämän lain mukaisesti niille maatalousyrittäjille, jotka harjoittavat maataloutta pääasiallisesti sen toimialueella eivätkä ole 23 §:n mukaisesti ilmoittaneet järjestävänsä lomituksiaan itse.

Valiokunnan mietintö StVM 15/2015 vp

Paikallisyksikkö voi järjestää 1 momentissa tarkoitettuja palveluja myös maatalousyrittäjälle, joka on ilmoittanut järjestävänsä lomituksensa itse. Edellytyksenä on, ettei se vaikeuta palvelujen järjestämistä 1 momentissa tarkoitetuille maatalousyrittäjille.

16 a §

Lomittajien maatalousyrittäjäkohtainen perehdytys

Paikallisyksikön on huolehdittava yhteistyössä maatalousyrittäjän kanssa siitä, että maatalousyrittäjän vuosiloma- tai sijaisapulomitukseen osoitetut maatalouslomittajat saavat tilalla maatalousyrittäjäkohtaista perehdytystä 8 b §:ssä tarkoitettuihin vuosiloma- ja sijaisapulomituksella huolehdittaviin tehtäviin.

16 b §

Maksullinen lomittaja-apu

Paikallisyksikkö voi järjestää vuosilomaan oikeutetulle maatalousyrittäjälle maksullista lomittaja-apua 28 §:n 1 momentissa säädettyä maksua vastaan enintään 120 tuntia kalenterivuodessa.

Paikallisyksikkö voi myös järjestää 3 §:ssä tarkoitettulle maatalousyrittäjälle maksullista lomittaja-apua 28 §:n 2 momentissa säädettyä maksua vastaan.

Paikallisyksikön järjestäessä 1 tai 2 momentissa tarkoitettua lomittaja-apua edellytyksenä on sen lisäksi, mitä 8 b §:ssä säädetään, että:

- 1) palvelu ei vaaranna vuosiloman eikä sijaisavun järjestämistä;
- 2) palvelun toteuttamiseen ei käytetä 15 §:n 3 momentissa tarkoitettua lomittajaa;
- 3) tämän pykälän 2 momentin mukainen lomittaja-apu ei vaaranna tämän pykälän 1 momentissa tarkoitettua lomittaja-apun järjestämistä.

18 §

Paikallisyksikön järjestämien lomituspalvelujen hakeminen

Paikallisyksikön järjestämiä lomituspalveluja käyttävän maatalousyrittäjän on haettava lomituspalveluja kirjallisesti paikallisyksiköltä. Hakemuksesta ja sen liitteistä on käytävä ilmi lomituspalvelun myöntämiseksi tarvittavat tiedot. Edellä 16 b §:n 2 momentissa tarkoitettua maksullista lomittaja-apua voi kuitenkin hakea suullisesti.

Vuosilomaa koskeva hakemus on tehtävä maatalousyrittäjän paikallisyksikön määräämän hakuajan kuluessa. Hakemuksessa on ilmoitettava aiotut vuosiloman ajankohdat kunkin maatalousyrittäjän osalta. **Maatalousyrittäjällä on oikeus täydentää tai muuttaa hakemustaan määrääjän päätyttyäkin.** Edellä 16 b §:n 1 momentin mukaista maksullista lomittaja-apua koskeva hakemus on tehtävä vuosilomahakemuksen yhteydessä. Paikallisyksikön on otettava tutkittavakseen myös määrääjän jälkeen saapunut hakemus, jos myöhästymiselle on ollut painavia syitä.

Sijaisapua koskeva hakemus on tehtävä viipymättä sen jälkeen, kun maatalousyrittäjä on saanut tiedon sijaisavun perusteesta ja palvelun tarpeen alkamisajankohdasta.

Valiokunnan mietintö StVM 15/2015 vp

5 luku

Maatalousyrittäjän itse järjestämä lomit

23 a §

Lomituspalvelujen hakeminen itse järjestetyssä lomituksessa

Maatalousyrittäjän, joka järjestää itse lomituksensa, on tehtävä lomitusp

Vuosilomaa koskeva hakemus on tehtävä maatalousyrityksittäin paikallisyksikön määräämän hakuajan kuluessa. Hakemus maksullista lomittaja-apua vastaavasta palvelusta on tehtävä vuosilomahakemuksen yhteydessä.

Paikallisyksikön on otettava tutkittavakseen myös määrääjän jälkeen saapunut vuosilomahakemus, jos hakemuksen myöhästymiselle on ollut painavia syitä eikä vuosilomalomitukseen tai maksulliseen lomittaja-apuun kuuluvia töitä ole vielä aloitettu.

24 §

Maatalousyrittäjän velvollisuus järjestää itse lomituksensa

Maatalousyrittäjän, joka on 23 §:n mukaisesti ilmoittanut järjestävänsä itse lomituksensa, on sinä aikana, jota ilmoitus koskee, järjestettävä itse vuosilomansa ja sijaisapunsa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu ja vuosilomaan oikeutettu maatalousyrittäjä voi järjestää itselleen myös 16 b §:n 1 momentissa tarkoitettua palvelua vastaavaa maksullista lomittaja-apua.

25 §

Itse hankitut lomittajat

Itse järjestetystä lomituksesta aiheutuneita kustannuksia voidaan korvata vain, jos maatalousyrittäjä on hankkinut lomitusp

Kustannuksia ei korvata, jos:

1) maatalousyrittäjä tai hänen perheenjäsenensä taikka maatalousyrityksen toinen yrittäjä tai hänen perheenjäsenensä on suoraan tai välillisesti tuottanut palvelut; tai

2) lomittajana on toiminut maatalousyrittäjä, hänen perheenjäsenensä, maatalousyrityksen toinen yrittäjä tai hänen perheenjäsenensä.

Edellä 2 momentissa tarkoitetuksi perheenjäseneksi katsotaan maatalousyrittäjän tai maatalousyrityksen toisen yrittäjän avio- tai avopuoliso sekä henkilö joka elää maatalousyrittäjän tai maatalousyrityksen toisen yrittäjän taloudessa ja on hänelle tai hänen avio- tai avopuolisolleen sukua suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa.

Valiokunnan mietintö StVM 15/2015 vp

26 §

Korvaus itse järjestetystä lomituksesta

Maatalousyrittäjän itse järjestämästä lomituksesta maksetaan korvausta palvelun tuottajalle. Korvausta maksetaan vain siltä osin kuin lomittaja on huolehtinut 8 b §:ssä tarkoitetuista tehtävistä. Vuosiloma- ja sijaisapulomituksessa korvausta maksetaan enintään 8 §:n mukaan määräytyvän tuntimäärän mukaan.

Korvaus on enintään 26,50 euroa tunnilta. Korvausta ei makseta arvonlisäveron osuuteen.

Jos maatalousyrittäjän ja lomituspalvelujen tuottajan sopima tuntihinta on pienempi kuin 2 momentin mukaan määräytyvä korvaus, korvauksena maksetaan maatalousyrittäjän ja palvelujen tuottajan sopima hinta. Hinta voi muodostua ainoastaan ennakoperintälain (1118/1996) 25 §:ssä tarkoitettusta työkorvauksesta.

26 a §

Korvauksen hakeminen ja maksaminen

Maatalousyrittäjän on haettava itse järjestetystä lomituksesta maksettavaa korvausta kirjallisesti paikallisyksiköltä lomitussajankohtaa seuraavien kahden kalenterikuukauden kuluessa. Korvaus voidaan myöntää, vaikka sitä ei ole haettu määräajassa, jos korvauksen epääminen myöhästymisen vuoksi olisi kohtuutonta.

Hakemuksesta ja sen liitteistä on käytävä ilmi:

- 1) lomitettut päivät ja kunakin päivänä lomitettu tuntimäärä;
- 2) onko kyseessä vuosiloma, sijaisapu vai 24 §:n 2 momentissa tarkoitettu maksullinen lomittaja-apu;
- 3) palvelujen tuottaja;
- 4) lomittajan nimi ja vahvistus siitä, että 25 §:ssä säädettyt kustannusten korvaamisen edellytykset täyttyvät;
- 5) lomittajan hoitamat tehtävät;
- 6) lomituksen järjestämisestä sovittu tuntihinta;
- 7) muut korvauksen maksamiseksi tarvittavat tiedot.

Hakemukseen on liitettävä palvelujen tuottajan vahvistus 2 momentin 1—6 kohdassa tarkoitettujen tietojen oikeellisuudesta.

Paikallisyksikön on maksettava korvaus palvelujen tuottajan ilmoittamalle Euroopan unionin jäsenvaltiossa sijaitsevassa pankissa olevalle tilille.

27 §

Sijaisavusta perittävät maksut

Sijaisavusta peritään palvelun saajalta tuntimaksu, joka ei saa ylittää palvelun tuottamisesta aiheutuneita kustannuksia. Tuntimaksu on 3 euroa lomitustunnilta lisättynä määrällä, joka saadaan jakamalla sijaisavun saajan maatalousyrittäjän eläkelain 14 §:n mukainen työtulo euroina 5 400:lla, jollei jäljempänä tässä laissa toisin säädetä. Maksu määrätään sen työtulon mukaan, joka sijaisavun saajalla oli voimassa sijaisavun alkamisvuoden ensimmäisenä päivänä. Jollei täl-

Valiokunnan mietintö StVM 15/2015 vp

laista työtuloa ole, maksu määrätään sijaisavun saajan viimeksi voimassa olleen indeksillä korotetun työtulon mukaan. Jos sijaisavun saajalla ei ole ollut maatalousyrittäjän eläkelain 10 §:n mukaista vakuutusta, maksun perusteena on mainitussa laissa säädettyjä perusteita noudattaen arvioitu alkavan yrittäjän vuotuinen työtulo.

27 a §

Korotettu sijaisapumaksu

Sijaisavusta peritään 27 §:n mukainen maksu 50 prosentilla korotettuna:

- 1) kun sijaisavun saaja on sijaisavun alkaessa oikeutettu palkkaetuuksiin työ- tai virkasuhteen perusteella tai kun hänellä on voimassa yrittäjän eläkelaisissa (1272/2006) tarkoitettu vakuutus;
- 2) kun sijaisapua annetaan 7 d §:n nojalla.

27 b §

Yritystoiminnan järjestelyjä varten annettavasta sijaisavusta perittävä maksu

Sijaisavun saajalta peritään 7 i §:n perusteella annetusta sijaisavusta 13,50 euroa tunnilta.

28 §

Maksullisesta lomittaja-avusta perittävät maksut

Maatalousyrittäjältä peritään 16 b §:n 1 momentissa ja 24 §:n 2 momentissa tarkoitettu lomittaja-avusta 13,75 euroa tunnilta.

Maatalousyrittäjältä peritään 16 b §:n 2 momentissa tarkoitettu lomittaja-avusta 35 euroa tunnilta.

28 a §

Valvontakäynneistä ja varallaolosta perittävät maksut

Maatalousyrittäjältä peritään paikallisyksikön järjestämästä valvontakäynnistä 33 euroa käyntikerralta.

Maatalousyrittäjältä peritään paikallisyksikön järjestämästä varallaolosta 5 euroa tunnilta. Jos varallaolo aiheuttaa käynnin maatalousyrityksessä, käynnistä peritään 33 euroa käyntikerralta.

Edellä 1 tai 2 momentissa tarkoitettua käynnillä voidaan huolehtia vain tehtävistä, jotka ovat käyntihetkellä eläinsuojelullisista syistä välttämättömiä. Jos lomittajan on eläinsuojelullisista syistä työskenneltävä maatalousyrityksessä pitempään kuin tunnin, maatalousyrittäjältä peritään yhden tunnin ylittävältä ajalta 33 euroa tunnilta.

Valiokunnan mietintö StVM 15/2015 vp

29 §

Perusteettomasti annetun palvelun korvaaminen ja perusteettomasti maksetun korvauksen palauttaminen

Jos vuosilomaa, sijaisapua tai 16 b §:n 1 momentissa tarkoitettua maksullista lomittaja-apua on annettu perusteettomasti tai itse järjestetystä lomituksesta on maksettu korvausta perusteettomasti, palvelun saajan on korvattava paikallisyksikölle siitä aiheutuneet kustannukset. Paikallisyksikön järjestämässä lomituksessa paikallisyksikölle aiheutuneena kustannuksena pidetään 33 euroa tunnilta vähennettynä palvelun saajalta palvelusta perityllä maksulla. Varallaolosta aiheutuneena kustannuksena pidetään kuitenkin viittä euroa tunnilta vähennettynä palvelun saajalta palvelusta perityllä maksulla.

Jos 11 a §:ssä tarkoitettu ehdollinen päätös raukeaa, palvelun saajan on korvattava päätöksen nojalla annetuista lomituspalveluista paikallisyksikölle aiheutuneet kustannukset 1 momentissa säädetyin perustein.

Takaisinperinnästä voidaan luopua osittain tai kokonaan, jos se katsotaan kohtuulliseksi eikä perusteeton etu ole aiheutunut palvelun saajan taikka hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä. Takaisinperinnästä voidaan luopua myös silloin, kun takaisin perittävä määrä on vähäinen.

Takaisinperintä on kuitenkin toteutettava täysimääräisenä 2 momentissa tarkoitettussa tilanteessa taikka, jos takaisinperintä johtuu siitä, ettei annettu palvelu tai maksettu korvaus ole täytännyt niitä maa- ja metsätalouden valtiontukisääntöjä, joiden perusteella lomitustajajärjestelmä on hyväksytty ja jos Euroopan unionin lainsäädäntö tätä edellyttää.

Päätös takaisinperinnästä on tehtävä viiden vuoden kuluessa perusteettoman lomituspalvelun antamisesta tai perusteettoman korvauksen maksamisesta, jollei Euroopan unionin lainsäädännöstä muuta johdu.

30 §

Viivästyskorko ja maksuvelvoitteen täytäntöönpano

Jos sijaisavusta, maksullisesta lomittaja-avusta tai valvontakäynneistä ja varallaolosta määrättyä maksua ei ole maksettu viimeistään eräpäivänä, saadaan viivästyskorkoa periä eräpäivästä lukien korkolain (633/1982) 4 a §:n 1 momentissa säädetyin perustein. Jos 29 §:ssä tarkoitettua korvausta ei ole maksettu viimeistään eräpäivänä, saadaan viivästyskorkoa periä eräpäivästä lukien korkolain 4 §:n 1 momentissa säädetyin perustein. Viivästyskoron perusteena oleva eräpäivä voi olla aikaisintaan kahden viikon kuluttua maksu- tai takaisinperintäpäätöksen antamisesta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu maksu ja korvaus viivästyskorokoineen ovat suoraan ulosotto-kelpoisia. Niiden perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007).

30 a §

Yrittäjän vastuu maksuista ja korvauksista

Yrittäjä on vastuussa samassa maatalousyrityksessä lomituspalveluja saaneen henkilön tämän lain mukaisista maksuista ja korvauksista niin kuin omasta velastaan. Tässä tarkoitettua vastuuta

Valiokunnan mietintö StVM 15/2015 vp

ei kuitenkaan ole sellaisella yrittäjällä, joka ei harjoita yrittäjätoimintaa omistus- tai vuokraoikeuden perusteella hallitsemassaan yrityksessä. Yhtymänä, avoimena yhtiönä, kommandiittiyhtiönä, osakeyhtiönä tai osuuskuntana toimiva maatalousyrittäjä vastaa osakkaittensa maksuista ja korvauksista niin kuin omasta velastaan.

35 §

Valtion korvaukseen oikeuttavat lomituskustannukset

Valtion varoista suoritetaan eläkelaitokselle tämän lain mukaisista lomituspalveluista aiheutuvat, toiminnan asianmukaisen hoitamisen kannalta tarpeellisina pidettävät kustannukset vähennettyinä 36 §:ssä mainituilla erillä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuina kustannuksina korvataan:

1) 15 §:n 2 momentin 1 kohdassa ja 3 momentissa tarkoitettujen maatalouslomittajien palkkauksesta ja muista eduista aiheutuvat kustannukset enintään määrään, jota on pidettävä toiminnan tarkoituksenmukaisen ja taloudellisen hoitamisen kannalta tarpeellisena ja jota kulloinkin voimassa oleva lomittajia koskeva työehtosopimus ja muut työnantajaa velvoittavat sopimukset edellyttävät;

2) 8 c §:ssä tarkoitettujen valvontakäyntien ja varallaolon johdosta lomittajalle paikallisyksikön alueella syntyneet työmatkakustannukset asunnosta ensimmäiseen työpisteeseen ja viimeisestä työpisteestä asunnolle;

3) eläkelaitoksen hyväksymästä 1 kohdassa tarkoitettujen maatalouslomittajien ammatillisesta täydennyskoulutuksesta aiheutuneet kustannukset;

4) eläkelaitoksen hyväksymästä lomittajan ammattiin johtavan oppisopimuskoulutuksen toteuttamisesta paikallisyksikölle aiheutuneet nettokustannukset valtion talousarviossa tähän tarkoitukseen osoitetun määrärahan rajoissa;

5) maatalouslomittajien maatalousyrittäjäkohtaisesta perehdytyksestä aiheutuneet kustannukset siltä osin kuin ne ovat syntyneet eläkelaitoksen ohjeiden mukaisesti suoritetusta perehdytyksestä;

6) 15 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen palvelujen ostamisesta aiheutuneet kustannukset enintään sen suuruusina, kuin vastaavat paikallisyksikköön työsopimussuhteessa olevan lomittajan palkkauksesta ja muista eduista aiheutuvat kustannukset korvataan tämän momentin 1 kohdan mukaisesti;

7) 26 §:ssä tarkoitettut korvaukset;

8) tämän lain mukaisten tehtävien hoitoon liittyvät vahingonkorvaukset, jotka on tuomioistuinten päätöksellä tuomittu paikallisyksikön suoritettavaksi tai, jos paikallisyksikön korvausvelvollisuus on ilmeinen, myös sen vapaaehtoisesti suorittamat vahingonkorvaukset; sekä

9) tämän lain mukaisten palvelujen järjestämisestä aiheutuvat muut tarpeelliset kustannukset.

40 a §

Kunnan velvollisuus palauttaa perusteetta saamansa valtion korvaus

Kunnan on palautettava valtion varoista perusteetta saamansa korvaus valtiolle, jos:

1) tilityksen tarkistamisen jälkeen ilmenee, että kirjanpitoon on sisällytetty lomituskustannuksiin kuulumattomia kustannuksia tai että lomituskustannuksista ei ole vähennetty 36 §:ssä tarkoitettuja tuloja;

Valiokunnan mietintö StVM 15/2015 vp

2) paikallisyksikkö on antanut lomituspalveluja tai maksanut korvausta itse järjestetystä lomituksesta säännösten vastaisesti.

Palautettava määrä on 33 euroa tunnilta vähennettynä palvelun saajalta perityllä maksulla, jos palautusvelvollisuus perustuu siihen, että paikallisyksikkö on antanut vuosilomaa, sijaisapua tai 16 b §:n 1 momentissa tarkoitettua maksullista lomittaja-apua säännösten vastaisesti. Jos varallaloa on annettu säännösten vastaisesti, palautettava määrä on kuitenkin 5 euroa tunnilta.

Kunnalla ei kuitenkaan ole velvollisuutta palauttaa valtion korvausta 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa siltä osin kuin palvelun saajaan kohdistuvasta takaisinperinnästä on luovuttu 29 §:n 3 momenttiin perustuvalla paikallisyksikön päätöksellä, jonka eläkelaitos on hyväksynyt, taikka eläkelaitoksen tai hallinto-oikeuden päätöksellä.

Palautettava määrä on maksettava viimeistään eläkelaitoksen ilmoittamana eräpäivänä, joka voi olla aikaisintaan kuukauden kuluttua ilmoituksen lähettämisestä. Palautettavasta määrästä peritään korkolain 3 §:n 2 momentin mukainen korko eräpäivästä lukien.

Perusteetta maksettu valtion korvaus voidaan jättää perimättä takaisin osittain tai kokonaan, jos sen määrä on vähäinen tai jos takaisinperimistä on pidettävä kohtuuttomana. Takaisinperintä ja korkojen periminen on kuitenkin toteutettava täysimääräisenä, jos takaisinperintä johtuu siitä, ettei annettu palvelu tai maksettu korvaus ole täyttänyt niitä maa- ja metsätalouseläkelaitoksen sääntöjä, joiden perusteella lomitustietojen järjestelmä on hyväksytty ja jos Euroopan unionin lainsäädäntö tätä edellyttää.

44 b §

Lomituspalvelujen tuottajan ilmoitusvelvollisuus

Lomituspalvelujen tuottajan on ilmoitettava paikallisyksikölle lomituspalveluja, lomittajaa ja elinkeinotoimintaansa koskevat tiedot, jotka voivat vaikuttaa itse järjestetystä lomituksesta maksettavan korvauksen saamiseen tai määrään.

Lomituspalvelujen tuottajan on ilmoitettava 1 momentissa tarkoitettut tiedot myös eläkelaitokselle sen käsitellessä asiaa oikaisuvaatimuksen perusteella.

45 §

Oikeus saada tietoja

Paikallisyksiköllä ja eläkelaitoksella on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada maksutta tässä laissa säädettyjen tehtäviensä toimeenpanossa välttämättömiä tietoja toisiltaan sekä muilta viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999; *julkisuuslaki*) 4 §:ssä tarkoitetuilta viranomaisilta.

Eläkelaitoksella on oikeus sen lisäksi, mitä tietojen antamisesta teknisellä käyttöyhteydellä säädetään julkisuuslain 29 §:n 3 momentissa, avata paikallisyksikölle tekninen käyttöyhteys tämän lain toimeenpanossa välttämättömiin tietoihin.

Tämän pykälän perusteella avatun teknisen käyttöyhteyden avulla saa hakea myös salassa pidettäviä tietoja ilman sen suostumusta, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty.

Valiokunnan mietintö StVM 15/2015 vp

45 a §

Tietojen salassapito ja luovuttaminen

Sen estämättä, mitä julkisuuslain 14 §:ssä säädetään, paikallisyksikkö päättää tiedon antamisesta hallussaan olevasta tämän lain mukaisiin lomituspalveluihin liittyvästä asiakirjasta.

Sen lisäksi, mitä julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohdassa säädetään, salassa pidettäviä ovat myös sellaiset tämän lain toimeenpanoon liittyvät asiakirjat ja niihin sisältyvät tiedot, jotka koskevat maatalousyrittäjän taloudellista asemaa.

Sen estämättä, mitä muualla laissa säädetään, salassa pidettäviä eivät kuitenkaan ole sellaiset tämän lain toimeenpanoon liittyvät asiakirjat ja niihin sisältyvät tiedot, jotka on julkaistava maa- ja metsätalouden ja maaseutualueiden valtiontuesta vuosina 2014—2020 annettujen Euroopan unionin suuntaviivojen 2014/C/204/01 perusteella.

45 b §

Asiakirjojen säilyttäminen

Lomituspalvelun myöntämiseen, järjestämiseen ja korvaamiseen liittyvät asiakirjat on säilytettävä kymmenen kalenterivuotta lomituspalvelun myöntämisestä, jollei arkistolaitos ole määrännyt niitä pysyvästi säilytettäväksi.

47 a §

Suoritusvelvollisuuden raukeaminen

Eläkelaitoksen sekä sosiaali- ja terveysministeriön velvollisuus suorittaa saamatta jäänyt valtion korvaus raukeaa viiden vuoden kuluttua sen varainhoitovuoden päättymisestä, johon valtion korvaukseen oikeuttavat kustannukset kohdistuvat.

Kunnan ja eläkelaitoksen velvollisuus palauttaa perusteetta saatu valtion korvaus raukeaa viiden vuoden kuluttua sen varainhoitovuoden päättymisestä, jonka aikana valtion korvaus on maksettu, jollei Euroopan unionin lainsäädännöstä muuta johdu.

47 b §

Rahamäärien tarkistaminen palkkakertoimella

Edellä 26 §:n 2 momentissa, 27 b §:ssä, 28 §:ssä, 28 a §:ssä, 29 §:n 1 momentissa ja 40 a §:n 2 momentissa mainitut rahamäärät tarkistetaan vuosittain tammikuun alusta työntekijän eläkelain 96 §:n 1 momentissa tarkoitetulla palkkakertoimella.

Edellä 1 momentissa mainitut rahamäärät vastaavat vuoden 2016 palkkakertoimen tasoa.

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Valiokunnan mietintö StVM 15/2015 vp

Ennen tämän lain voimaantuloa tehtyyn sijaisapupäätökseen, jolla sijaisapua on myönnetty lain voimaantulon jälkeiselle ajalle, sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Sijaisapua myönnetään 7 §:n 4 momentin nojalla, sellaisena kuin se oli tämän lain voimaan tullessa, kuitenkin enintään kesäkuun loppuun 2016, jos maatalousyrittäjällä oli oikeus sijaisapuun mainitun säännöksen perusteella tämän lain voimaan tullessa.

Maatalousyrittäjän ennen tämän lain voimaantuloa itse järjestämään lomitukseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Tämän lain 29, 40 a ja 47 a §:ää sovelletaan myös niissä tapauksissa, joissa takaisinperinnän tai perusteetta saadun valtion korvauksen palautuksen peruste on syntynyt ennen tämän lain voimaantuloa.

Sen estämättä, mitä 35 §:n 2 momentissa säädetään, ennen tämän lain voimaantuloa toteutetuista lomituspalveluista aiheutuneiden kustannusten korvaamiseen sovelletaan tämän lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä.

Mitä tässä laissa säädetään työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisesta etuudesta, sovelletaan tapaturmavakuutuslain (608/1948) tai maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) mukaiseen vastaavaan etuuteen. Mitä tässä laissa säädetään työntekijän eläkelain 3 §:ssä mainitun lain mukaisesta toistaiseksi myönnetystä täydestä työkyvyttömyyseläkkeestä tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen suuruudesta kuntoutuksesta, sovelletaan vastaavasti näiden lakien voimaanpanosta annetuilla laeilla kumottujen lakien mukaiseen vastaavaan etuuteen.

2.

Laki

turkistuuottajien lomituspalveluista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan turkistuuottajien lomituspalveluista annetun lain (1264/2009) 2 §:n 5 kohta ja 15 §,
muutetaan 1, 3—9, 13, 16, 17, 25, 26, 36 ja 39 §, sellaisena kuin niistä on 4 § laissa 1162/2010, sekä

lisätään lakiin uusi 7 a, 35 a, 39 a ja 39 b § seuraavasti:

Valiokunnan mietintö StVM 15/2015 vp

1 §

Lain soveltamisala ja Euroopan unionin lainsäädännön huomioon ottaminen

Turkistuottajalle järjestetään lomituspalveluja tämän lain nojalla vuosilomaa varten maksutta ja lisävapaata varten maksullisena valtion talousarviossa osoitetun määrärahan rajoissa.

Lomituspalveluja järjestetään turkistuottajan valinnan perusteella joko osoittamalla hänelle lomitaja tai korvaamalla turkistuottajan itse hankkimista lomituspalveluista aiheutuneita kustannuksia palvelujen tuottajalle.

Tätä lakia toimeenpantaessa noudatetaan lisäksi tiettyjen maa- ja metsätalousalan ja maaseutualueiden tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annettua komission asetusta (EU) N:o 702/2014 (*maatalousalan ryhmäpoikkeusasetus*).

3 §

Lomituspalvelujen saamisen edellytykset

Lomituspalveluja järjestetään turkistuottajalle, jolla on merkittävä tehtäväosuus turkistilan turkiseläinten hoitoon päivittäin kuuluvista tehtävistä. Turkistilan turkiseläintuotannossa on lomitussajankohtana oltava vähintään kuusi eläinyksikköä.

Edellytyksenä lomituspalvelujen saamiselle on, että:

1) turkistuottajalla on ollut yhdenjaksoisesti voimassa 2 §:n 2 kohdassa tarkoitettu vakuutus vähintään neljä kuukautta;

2) turkistuottaja ei lomitussajankohtana saa työntekijän eläkelain (395/2006) 3 §:ssä mainitun lain mukaista toistaiseksi myönnettyä täyttä työkyvyttömyyseläkettä tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen suuruista kuntoutustukea;

3) turkistuottajan turkistila on maatalousalan ryhmäpoikkeusasetuksessa tarkoitettu pk-yritys;

4) turkistuottajan turkistila ei ole maatalousalan ryhmäpoikkeusasetuksessa tarkoitettu vaikeuksissa oleva yritys; sekä

5) turkistuottajan turkistilalle ei ole annettu perintämääräystä tuen sääntöjenvastaisuutta ja sisämarkkinoille soveltumattomuutta koskevan komission päätöksen perusteella tai jos perintämääräys on annettu, siinä tarkoitettu saatava on maksettu.

4 §

Lomituspalvelujen määrä

Kalenterivuoden aikana järjestettävien vuosilomapäivien ja lisävapaatuntien turkistuottajakohtainen enimmäismäärä vahvistetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella edellisen kalenterivuoden loppuun mennessä. Enimmäismäärät vahvistetaan ottaen huomioon kunakin vuonna käytettävissä oleva määräraha.

Lomituspalveluja saa käyttää enintään 90 päivänä kalenterivuoden aikana.

Valiokunnan mietintö StVM 15/2015 vp

5 §

Lomituspalvelutehtävät

Vuosilomalomituksessa huolehditaan turkistilan turkiseläinten päivittäisistä hoitotöistä siltä osin kuin ne kuuluvat vuosilomalla olevan turkistuottajan tehtäviin.

Lisävapaalomituksessa huolehditaan käytettävissä olevan tuntimäärän puitteissa niistä turkistilan turkiseläinten hoitotöistä, jotka lomitusajankohtana kuuluvat turkistuottajan tehtäviin.

6 §

Lisävapaasta perittävä maksu

Lisävapaasta peritään palvelun käyttäjältä 6,50 euroa tunnilta.

7 §

Itse järjestetystä lomituksesta maksettava korvaus

Itse järjestetyssä lomituksessa korvattava enimmäistuntimäärä turkistuottajan vuosi-lomapäivää kohden määräytyy turkistilalla lomitusajankohtana olevan eläinyksikkömäärän mukaan. Ensimmäiset kymmenen eläinyksikköä kerryttävät turkistilan kokonaistuntimäärää 45 minuutilla eläinyksikköä kohden ja seuraavat 30 minuutilla eläinyksikköä kohden. Näin lasketusta kokonaistuntimäärästä korvataan lomittettavan turkistuottajan tehtäväosuutta vastaava tuntimäärä, kuitenkin enintään kahdeksan tuntia vuosilomapäivää kohden. Erityisistä syistä enimmäistuntimäärästä voidaan poiketa.

Korvaus on enintään 22,50 euroa tunnilta. Korvausta ei makseta arvonlisäveron osuuteen.

Jos turkistuottajan ja lomituspalvelujen tuottajan sopima tuntihinta on pienempi kuin 2 momentissa tarkoitettu korvaus, korvauksena maksetaan turkistuottajan ja palvelujen tuottajan sopima hinta. Hinta voi muodostua ainoastaan ennakoperintälain (1118/1996) 25 §:ssä tarkoitettusta työkorvauksesta.

Korvaus maksetaan lomituspalvelujen tuottajalle.

7 a §

Itse hankitut lomittajat

Itse järjestetystä lomituksesta aiheutuneita kustannuksia voidaan korvata vain, jos turkistuottaja on hankkinut lomituspalvelut ennakoperintärekisteriin merkityltä palvelujen tuottajalta. Hankintaan ei sovelleta julkisista hankinnoista annettua lakia (348/2007).

Kustannuksia ei korvata, jos

1) turkistuottaja tai hänen perheenjäsenensä taikka turkistilan toinen yrittäjä tai hänen perheenjäsenensä on suoraan tai välillisesti tuottanut palvelut; tai

2) lomittajana on toiminut turkistuottaja, hänen perheenjäsenensä, turkistilan toinen yrittäjä tai hänen perheenjäsenensä.

Valiokunnan mietintö StVM 15/2015 vp

Edellä 2 momentissa tarkoitetuksi perheenjäseneksi katsotaan turkistuottajan tai turkistilan toisen yrittäjän avio- tai avopuoliso sekä henkilö joka elää turkistuottajan tai turkistilan toisen yrittäjän taloudessa ja on hänelle tai hänen avio- tai avopuolisolleen sukua suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa.

8 §

Perusteettomasti annetun palvelun korvaaminen ja perusteettomasti maksetun korvauksen palauttaminen

Jos lomituspalveluja on annettu perusteettomasti tai itse järjestetystä lomituksesta on maksettu korvausta perusteettomasti, palvelun saaja on velvollinen suorittamaan paikallisyksikölle siitä aiheutuneet kustannukset. Paikallisyksikön järjestämässä lomituksessa paikallisyksikölle aiheutuneena kustannuksena pidetään 33 euroa lomitustunnilta vähennettynä palvelun saajalta palvelusta perityllä maksulla.

Takaisinperinnästä voidaan luopua osittain tai kokonaan, jos se katsotaan kohtuulliseksi eikä perusteeton etu ole aiheutunut palvelun saajan taikka hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä. Paikallisyksikkö voi luopua takaisinperinnästä myös silloin, kun takaisin perittävä määrä on vähäinen.

Takaisinperintä ja korkojen periminen on kuitenkin toteutettava täysimääräisenä, jos takaisinperintä johtuu siitä, ettei annettu palvelu tai maksettu korvaus ole täyttänyt niitä maa- ja metsätalouden valtiontukisääntöjä, joiden perusteella lomitusjärjestelmä on hyväksytty, ja jos Euroopan unionin lainsäädäntö tätä edellyttää.

Päätös takaisinperinnästä on tehtävä viiden vuoden kuluessa perusteettoman lomituspalvelun antamisesta tai perusteettoman korvauksen maksamisesta, jollei Euroopan unionin lainsäädännöstä muuta johdu.

9 §

Viivästyskorko ja maksuvelvoitteen täytäntöönpano

Jos 6 §:ssä tarkoitettua maksua ei ole maksettu viimeistään eräpäivänä, saadaan viivästyskorkoa periä eräpäivästä lukien korkolain (633/1982) 4 a §:n 1 momentissa säädetyin perustein. Jos 8 §:ssä tarkoitettua korvausta ei ole maksettu viimeistään eräpäivänä, saadaan viivästyskorkoa periä eräpäivästä lukien korkolain 4 §:n 1 momentissa säädetyin perustein. Viivästyskoron perusteena oleva eräpäivä voi olla aikaisintaan kahden viikon kuluttua maksu- tai takaisinperintäpäättöksen antamisesta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu maksu ja korvaus viivästyskorkoineen ovat suoraan ulosotto-kelpoisia. Niiden perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007).

Valiokunnan mietintö StVM 15/2015 vp

13 §

Lomituspalvelujen hakeminen

Lomituspalveluja haetaan siltä paikallisyksiköltä, jonka toimialueella turkistuuttaja pääasiallisesti harjoittaa turkiseläintuotantoa. Hakemus on tehtävä turkistiloittain kirjallisesti lomituspalvelujen vastaanottamista edeltävän kalenterivuoden lokakuun loppuun mennessä. Paikallisyksikön on otettava tutkittavakseen myös määräajan päätyttyä saapunut hakemus, jos hakemuksen myöhästymiselle on ollut painavia syitä eikä haettuihin lomituspalveluihin kuuluvia töitä ole vielä aloitettu.

Hakemuksessa on ilmoitettava, järjestetäänkö turkistilalla lomitus itse vai käytetäänkö paikallisyksikön järjestämiä lomituspalveluja. Valinta on turkistilakohtainen.

Hakemuksesta ja sen liitteistä on käytävä ilmi lomituspalvelujen myöntämiseksi tarvittavat tiedot.

16 §

Paikallisyksikön järjestämän lomituksen ajankohta

Paikallisyksikön järjestämiä lomituspalveluja käytettäessä vuosiloma-ajankohtia koskeva ehdotus on tehtävä turkistiloittain kirjallisesti 13 §:ssä tarkoitettulla hakemuksella. Lisävapaan ajankohdasta turkistuuttajan tulee tehdä paikallisyksikölle ehdotus mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Jollei paikallisyksikkö voi järjestää lomitusta turkistuuttajan ehdottamana ajankohtana, sen tulee varata hänelle tilaisuus uuden ajankohdan esittämiseen. Paikallisyksikön on vahvistettava lomitusajankohta ja ilmoitettava se turkistuuttajalle mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Vuosiloman ajankohta on ilmoitettava viimeistään kuukautta ennen vuosiloman alkamista, jollei turkistuuttaja suostu lyhyempään ilmoitusaikaan.

Jollei vuosilomaa ole voitu pitää paikallisyksikön vahvistamana aikana turkistuuttajan sairauden tai muun hyväksyttävän syyn vuoksi, se voidaan siirtää kokonaan tai osittain pidettäväksi myöhemmin saman vuoden aikana. Vuosiloma voidaan siirtää pidettäväksi myös seuraavana vuonna huhtikuun loppuun mennessä, jos siirto on mahdollista toteuttaa valtion talousarviossa edelliselle vuodelle osoitetun määrärahan rajoissa. Turkistuuttajan on tehtävä vuosiloman siirtoa koskeva esitys paikallisyksikölle kirjallisesti sen vuoden loppuun mennessä, jona vuosiloman pitäminen peruuntui.

17 §

Itse järjestetystä lomituksesta maksettavan korvauksen hakeminen ja maksaminen

Turkistuuttajan on haettava korvausta itse järjestetystä lomituksesta kirjallisesti paikallisyksiköltä lomitusajankohtaa seuraavan kalenterikuukauden loppuun mennessä. Korvaus voidaan myöntää, vaikka sitä ei ole haettu määräajassa, jos korvauksen epääminen myöhästymisen vuoksi olisi kohtuutonta.

Hakemuksesta ja sen liitteistä on käytävä ilmi:

- 1) lomitettut päivät ja kunakin päivänä lomitettu tuntimäärä;

Valiokunnan mietintö StVM 15/2015 vp

- 2) onko kyseessä vuosiloma- vai lisävapaalomitus;
- 3) palvelujen tuottaja;
- 4) lomittajan nimi ja vahvistus siitä, että 7 a §:ssä säädetty kustannusten korvaamisen edellytykset täyttyvät;
- 5) lomittajan hoitamat tehtävät;
- 6) lomituksen järjestämisestä sovittu tuntihinta;
- 7) eläinmäärä lomitussajankohtana;
- 8) muut korvauksen maksamiseksi tarvittavat tiedot.

Hakemukseen on liitettävä palvelujen tuottajan vahvistus 2 momentin 1—6 kohdassa tarkoitettujen tietojen oikeellisuudesta.

Paikallisyksikön on maksettava korvaus palvelujen tuottajan ilmoittamalle Euroopan unionin jäsenvaltiossa sijaitsevassa pankissa olevalle tilille.

25 §

Valtion korvaukseen oikeuttavat lomituskustannukset

Valtion varoista maksetaan Melalle valtion talousarviossa osoitetun määrärahan rajoissa tämän lain mukaisista lomituspalveluista aiheutuvat, toiminnan asianmukaisen hoitamisen kannalta tarpeellisina pidettävät kustannukset vähennettyinä lisävapaasta perittävillä maksuilla ja muilla tämän lain mukaisiin paikallisyksikön tehtäviin liittyvillä tuloilla.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuina kustannuksina korvataan:

- 1) paikallisyksikön palveluksessa olevien lomittajien palkkauksesta ja muista eduista aiheutuvat kustannukset enintään sen suuruisina kuin kulloinkin voimassa oleva lomittajia koskeva työehtosopimus ja muut työnantajaa velvoittavat sopimukset edellyttävät;
- 2) itse järjestetystä lomituksesta maksetut korvaukset;
- 3) paikallisyksikön ostamista lomituspalveluista aiheutuneet kustannukset enintään sen suuruisina kuin vastaavat paikallisyksikön palveluksessa olevien lomittajien palkkauksesta ja muista eduista aiheutuvat kustannukset korvataan 1 kohdan mukaisesti;
- 4) paikallisyksikön palveluksessa olevien lomittajien ammatillisesta täydennyskoulutuksesta aiheutuneet kustannukset;
- 5) tämän lain mukaiset muut kuin hallintotehtävien hoitoon liittyvät vahingonkorvaukset, jotka on tuomioistuimen päätöksellä tuomittu paikallisyksikön maksettaviksi tai jotka paikallisyksikkö on maksanut vapaaehtoisesti sillä perusteella, että sen korvausvelvollisuus on ilmeinen; sekä
- 6) tämän lain mukaisten palvelujen järjestämisestä aiheutuvat muut tarpeelliset kustannukset.

26 §

Toimeksiantosopimuksen tehneelle kunnalle maksettavan korvauksen perusteet

Mela huolehtii 25 §:ssä tarkoitettujen kustannusten korvaamisesta toimeksiantosopimuksen tehneelle kunnalle. Paikallisyksikön palveluksessa olevien lomittajien ammatillisesta täydennyskoulutuksesta aiheutuneet kustannukset korvataan, jos kyseessä on Melan hyväksymä täydennyskoulutus.

Valiokunnan mietintö StVM 15/2015 vp

Melan tulee kunnan pyynnöstä etukäteen ratkaista, onko kustannuksia pidettävä tarpeellisina ja suoritetaanko niihin siten valtion korvaus valtion talousarviossa osoitetun määrärahan rajoissa. Ratkaisu sitoo Melaa sen käsitellessä aikanaan valtion korvausta koskevaa asiaa.

7 luku

Erinäiset säännökset

35 a §

Lomituspalvelujen tuottajan ilmoitusvelvollisuus

Lomituspalvelujen tuottajan on ilmoitettava paikallisyksikölle lomituspalveluja, lomittajaa ja elinkeinotoimintaansa koskevat tiedot, jotka voivat vaikuttaa itse järjestetystä lomituksesta maksettavan korvauksen saamiseen tai määrään.

Lomituspalvelujen tuottajan on ilmoitettava 1 momentissa tarkoitettut tiedot myös Melalle sen käsitellessä asiaa oikaisuvaatimuksen perusteella.

36 §

Tietojen salassapito ja luovuttaminen

Sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 14 §:ssä säädetään, paikallisyksikkö päättää tiedon antamisesta hallussaan olevasta tämän lain mukaisiin lomituspalveluihin liittyvästä asiakirjasta.

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 20 kohdassa säädetään, salassa pidettäviä ovat myös sellaiset tämän lain toimeenpanoon liittyvät asiakirjat ja niihin sisältyvät tiedot, jotka koskevat turkistuottajan taloudellista asemaa.

Sen estämättä, mitä muualla laissa säädetään, salassa pidettäviä eivät kuitenkaan ole sellaiset tämän lain toimeenpanoon liittyvät asiakirjat ja niihin sisältyvät tiedot, jotka on julkaistava maatalousalan ryhmäpoikkeusasetuksen perusteella.

39 §

Rahamäärien tarkistaminen palkkakertoimella

Tässä laissa mainitut rahamäärät tarkistetaan vuosittain tammikuun alusta työntekijän eläkelain (395/2006) 96 §:n 1 momentissa tarkoitettulla palkkakertoimella. Tässä laissa mainitut rahamäärät vastaavat vuoden 2016 palkkakertoimen tasoa.

Valiokunnan mietintö StVM 15/2015 vp

39 a §

Asiakirjojen säilyttäminen

Lomituspalvelun myöntämiseen, järjestämiseen ja korvaamiseen liittyvät asiakirjat on säilytettävä maatalousalan ryhmäpoikkeusasetuksessa säädetyn ajan, jollei arkistolaitos ole määrännyt niitä pysyvästi säilytettäväksi.

39 b §

Lomituspalvelujen järjestämisen keskeyttäminen

Lomituspalvelujen järjestäminen voidaan keskeyttää jos järjestämiseen tarvittavia varoja ei ole käytettävissä tai Euroopan unionin lainsäädäntö tätä edellyttää. Keskeyttämisestä säädetään tarvittaessa sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Jos ennen keskeytyksen voimaantuloa järjestettyjä lomituspalveluja ei voida korvata täysimääräisinä varojen puutteen vuoksi, ne voidaan maksaa seuraavana vuonna sen vuoden valtion talousarviossa turkistuottajien lomituspalvelujen kustannuksiin osoitetusta määrärahasta.

Edellä 2 momentissa tarkoitettua määrärahasta voidaan korvata paikallisyksikölle myös ne 25 §:n 2 momentin 1 ja 6 kohdan mukaiset kustannukset:

- 1) jotka ovat aiheutuneet keskeytyksen voimassaoloaikana;
- 2) jotka eivät olisi olleet vältettävissä; ja
- 3) joita ei ole voitu varojen puutteen vuoksi korvata täysimääräisesti sen vuoden määrärahasta, johon keskeytys kohdistuu.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2016.

Sen estämättä, mitä tässä laissa säädetään, turkistuottajan ennen tämän lain voimaantuloa itse järjestämään lomitukseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Tämän lain 8 §:ää sovelletaan myös niissä tapauksissa, joissa takaisinperinnän tai perusteetta saadun valtion korvauksen palautuksen peruste on syntynyt ennen tämän lain voimaantuloa.

Sen estämättä, mitä 25 §:n 2 momentissa säädetään, ennen tämän lain voimaantuloa toteutetuista lomituspalveluista aiheutuneisiin kustannuksiin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Sen estämättä, mitä 13 §:n 1 momentissa säädetään lomituspalvelujen hakuajasta, vuonna 2016 järjestettäviä lomituspalveluja koskeva hakemus on tehtävä viimeistään 15 päivänä tammikuuta 2016.

Valiokunnan lausumaehdotukset

1. *Valiokunta edellyttää, että osana kokonaisuudistusta työnsuojelun valvontaan liittyvät toimivaltakysymykset selvitetään ja lomittajien työturvallisuutta ja sen valvomista koskevat säännökset saatetaan työsuojelulainsäädännön edellyttämälle tasolle. Lisäksi yrittäjän*

Valiokunnan mietintö StVM 15/2015 vp

tarpeiden ja lomittajan työajan yhteensovittamista tulee tarkastella kokonaisuudistuksen yhteydessä siten, että lomittajan työn osa-aikaisuutta pystytään vähentämään.

2. *Valiokunta edellyttää, että nyt säädettävän varallaolon maksullisuuden vaikutuksia lomituspalveluiden käyttöön ja käytänteisiin seurataan ja lomituksen kokonaisuudistuksen yhteydessä tarkastellaan sen muutostarpeita.*
3. *Valiokunta edellyttää, että tuetun maksullisen lomituksen enimmäistuntimäärän riittävyystä ja rajauksen vaikutuksia maatalousyrittäjien jaksamiseen seurataan ja tuntimäärän muutostarpeita tarkastellaan kokonaisuudistuksen yhteydessä.*

Helsingissä 4.12.2015

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Tuula Haatainen sd
varapuheenjohtaja Hannakaisa Heikkinen kesk
jäsen Outi Alanko-Kahiluoto vihr
jäsen Anna-Maja Henriksson r
jäsen Niilo Keränen kesk
jäsen Anneli Kiljunen sd
jäsen Sanna Lauslahti kok
jäsen Anne Louhelainen ps
jäsen Aino-Kaisa Pekonen vas
jäsen Juha Pylväs kesk
jäsen Sari Raassina kok
jäsen Vesa-Matti Saarakkala ps
jäsen Kristiina Salonen sd
jäsen Martti Talja kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Eila Mäkipää